

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkah pa ob 8. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20'—, polletno K 10'—, četrtletno K 5'—, mesečno K 1'70. — Za inozemstvo celoletno K 30'—, — Naročnina se pošilja upravnistvu.

Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnistvo:
Učiteljska Tiskarna, Francišanska ulica št. 6.

Dopisi se pošiljajo uredništvu. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. Za oglaševanje plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana na zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaševanju po-
pust. — Za odgovor je priložiti znamko.

Telefon številka 118.

Kulturni program češke napredne stranke.

Na III. zboru češke napredne stranke so se obravnavale izredno interesantne in pomembne programatične točke. Sodelovali so največji učenjaki češkega naroda in položili za podlago smeri bodočega naprednega dela na Češkem svoje najbolj dovršene in znanstveno najbolj utemeljene nazore. Zdi se nam umestno, da tudi mi večkrat razpravljamo o programatičnih stvareh in da tudi mi spolnujemo že pri nas obstoječe in z napredkom časa korakajoči preprečimo okosteljenost in zastarelost našega naprednega programa. Razprave na III. zboru češke napredne stranke raditega ne moremo prezreti in danes prinašamo dobesedno referat vseučilišnega profesorja dr. Drtine, ki je na tem zboru razvil kulturni program češke napredne stranke kakor sledi:

»Kulturnemu in šolskemu programu pripisuje češka napredna stranka velik pomen in dela na to, da se predela skozi in skozi. Cilj kulturnega ojačenja češkega naroda je povsod kjer stanejo in živi češki človek, živeti kulturno, da bi bil v duhu nove dobe fizično močan in zdrav, gospodarsko razvit in kulturno probojen. Vprašanje narodne naobrazbe je nam jedro političnega delovanja, jedro notranje Havičkove politike, ki vidi v močnejši in pravilni in svežosti naroda jamstvo za lepšo njegovo bodočnost in politično samostojnost. Svesti smo si, da so narodi v dobi političnega upadka potom duševnega preporoda, reformne vzgoje in šolstva ojačevali svoj obstoj. Komen-sky se potože v dobi največjega upadka češkega naroda za reformo šolstva. Nemčija organizira svoje šole po Napoleonovih zmagah in pripravila zmago pruskega kantona pri Sedanu. Šolski zalogi Jules Ferryja v Franciji, kulturni napredek in gospodarski razvoj Amerike, politična samostojnost Danske, zmaga Japonske: vse to zavisi od kulturnega napredovanja teh narodov in razvoja njihovih šol. Narodna naobrazba v zvezi z njegovim telesnim zdravjem je predpogoj zavedanja občan-skih pravic, čut prave odgovornosti. Naobrazeni človek ni lahkoveren, ne veruje v čudeže, ne pričakuje nadnaravne pomoči, veruje v delo, zna delati in delavnemu prinaša blagoslov.

Novodobni individualizem in socializem dotikajo se ravno v pojmu naobrazenosti. Samo naobrazen posameznik se more udeleževati v družbi, z družbo in za družbo. Ta naobrazba pa je organski razmah ljudskega bitja, ni samo nagrmadenje znanja, ampak preporod celega človeka in dela ga zmožnega, da izpolnjuje dolžnosti svojega poklica in zavesten član občanske celote.

Temelj vzgoje in naobrazbe naroda se nahaja v rodbini. V nji so korenine in predpogoji vse narodne kulture. In ravno mal narod mora obračati največjo pozornost plemenitenju narodnega življenja in mora mladini zagotoviti tudi izven rodbinskega življenja smiselno nagrado za to izgubo. Zato mora biti skrb za slaboumno in bolno mladino ter pomoč slabim na prvem mestu v kulturnem programu naroda, ki je poskusil prvi v Evropi obnoviti pravi humani smisel evangelijskega kristijanstva. Telesna vzgoja in skrb za zdravje, organizacija šolske higijene in stik mladine s prirodo morajo vzgojiti močno mladino, sposobno za življenjske radosti.

V duhu šolske vzgoje zahtevamo, da bi bil temelj šole položen v plemenitenju srca in ojačenju volje učeče se mladine. Nrvna vzgoja je pravo jedro vzgoje, samo izurjenje razuma in pameti nam ne zadostuje. Določno omejujemo tudi svoje stališče do verske vzgoje. V šolo ne spada konfesijski verski pouk, ampak posvetni učitelj ima skrbeti v laični šoli za versko vzgojo, opirjo na psihologijo verskega čuta in zgodovino verskega razvoja narodov. V šolski upravi zahtevamo popolno upoštevanje naroda. Šolstvo stoji v službi lastnega naroda in bodi upravljano le po pristaših lastnega naroda. Zahtevamo dalje v šolski upravi strokovno delitev šolstva v tem smislu, da bi bilo administrativno nadzorstvo odločno odvisno od vsakega nadzorstva in poverjeno učitelstvu in kulturnim činiteljem v narodu. Najvišji narodni šolski svet mora biti posebna inštanca naroda pri vzgoji in poučevanju narodne kulture. Jamstvo za moderno češko šolo je smiselna naobrazba učitelstva. Učitelji ljudskih in meščanskih šol naj bi imeli vsesplošno naobrazbo s srednje šole, strokovno pa naj bi dobili na visoki šoli, na učiteljskih akademijah, ustanovljenih na univerzah ali pa samostojno v večjih mestih.

FRAN RADEŠČEK:

Nekoliko zgodovine socijalnega gibanja med Slovenci.

Tržaška takozvana jugoslovanska socialna demokracija je bila proti svojemu lastnemu boljšemu prepričanju faktično le »rdeči rep« belo-rdeče-zelene socialne demokracije v Trstu in nikakor ni mogla sodelovati niti o svojih lastnih notranjih zadevah, kamoli, da bi nastopala samostojno v narodnostnih stvareh, kakor n. pr. pri zahtevi slovenskih šol v Trstu.

Število organizirancev pri slovenski soc. demokraciji se je krčilo, krizi se je umikala kriza in »voditelji« jug. soc. dem. poskušali so pridobiti kolikor toliko pravic pri laških sodrugih. Pri bolniški blaginji je bilo izpraznjenih nekoliko mest in v upravičeno nado so pričakovali slovenski sodrugi, da dobe njih priporočenci ta mesta, kar bi bilo brezdvomno tudi socijalno pravično, ker je slovenski jezik v Trstu priznan kot drugi deželni jezik, toda laški sodrugi so drugače računali in celo Ivan Regent, vnet agitator za socialno-demokracijo, načela je ostal na ulici in le uredništvo tedanjega »Rdečega Praporca«, ki je bilo pred par leti prenešeno v Ljubljano, se ga je usmili, da je prevzel uredništvo za Trst.

Vse to pa je moralo roditi odpor med zavrednejšimi sodrugmi in leta 1907, ki je za Slo-venstvo sploh in za tržaške Slovence zgodovinske važnosti, nastal je naenkrat preobrat, ki je presenetil javnost.

Slovenski sodrugi, podkrepiljeni in navdušeni po izidu državnozbornih volitev, izstopili so iz jugosl. soc. demokracije stranke in ustanovili »Narodno delavsko organizacijo«.

Vstrajnost in neizprosna članov pripravljene odbora je premagala skepticizem in malodušnost in že meseca velikega srpana 1907. vršil se je v Narodnem domu prvi občni zbor, na katerem je bil izvoljen predsednikom dr. Josip Mandič.

S tem činom se je začela na Slovenskem nova era v domači politiki in klerikalni zmag

je bruhal ogenj in žveplo na mlado slovensko sobojevnico N. D. O.

Karakteristično je, da je na javnem shodu pri sv. Ivanu proglasil neki kaplan, da raje priporoča organizacijo soc. demokratov, kot N. D. O.

Kljub temu je N. D. O. premagala vsa nasilja in natolcevanja ter prezirala posmehovanja slovenskih soc. demokratov in »Lavoratorov«.

Konsumne zadrage in vrsta podružnic o-tvorilo je plodonosno delovanje v prid slovenskega delavstva ne samo na vročih tleh tržaških, ampak tudi v jedru slovenske domovine. Spominjam le stavke v Ajdovščini, stavko voznikov v Trstu, stavka uslužbencev električne železnice in gibanje užitinskih paznikov v Ljubljani in zvezda sreče je spremljala N. D. O. pri vseh njenih podjetjih.

Med tem pa se je pojavljala na horizontu nova socijalna tvorba v slovenskem narodu — »Zveza jugoslovanskih železničarjev«, ki je z roko v roki z N. D. O. začela udeleževati pro-roške besede našega pesnika Prešerna: Vreme-na Kranjem bodo se zjasnila.

Z nenavadno intenzivnostjo in občudovanja vredno vstrajnostjo je šla N. D. O. v Trstu od boja do boja, od zmage do zmage in krepko odbijala tudi napade socijalnih demokratov, dokler jim ni, z odprtim pismom na državnega poslanca sodruga Pittoni-ja, zaprla vsaj za-časno, iz bojazni izvirajočo gostobesednost.

V Gorici ji je krepko sekundiral narodni socijalist Knafljič proti sodrugu dr. Tumi.

Toda tudi tu so prihajale krize, ki niso za-puščale za seboj nikakih dobrih posledic.

Padel je dr. Mandič, dasi je ostal še vedno njeni aktivni sodrugi.

N. D. O. je postala čisto brezbarvena strokovna organizacija. Mislim pa, da bi mogla kot taka le tedaj vzdržati ravnotežje, če je njena neodvisnost nedotaknjena, ker mora pač zase-gati v interese svojega članstva čestokrat glo-boko v politični kaos, v katerem je pač težko najti pravi izhod. Mnenja sem, da manjka N. D. O. strogo določene programa, ker sama društvena pravila pač ne odgovarjajo duhu ča-sa in potrebam slovenskega naroda.

Današnja oblika N. D. O. ni zmožna prisli-ti slovenskih socijalnih demokratov na to ce-sto, na kateri se nahaja sedaj češkoslovanska socijalno demokracijska stranka po zaslugi če-ške narodno-socijalne stranke.

Vprašam le, ali je kdo videl slovenskega sodruga, da bi vrnil nemško pisanje dotičnemu, ki mu je izročil, dasi bi tudi prejemnik nemščine ne razumel.

Na Češkem pa celo politična organizacija socijalnih demokratov zavrne na nemški blan-keti češko pisano železniško vozno vsprejem-nico, povzbuje tako postopanje za provokacijo narodnega čuta češkega delavca.

To kar je češkemu internacionalcu v po-nos, je slovenskim sodrugom v sramoto, dasi je rudeča cerkev povsod enaka.

Slovenski sodrugi bi pač mogli končno črpati vzgled narodnega ponosa ne samo od svojih čeških pristašev, temveč tudi od svojih bližnjikov v Ljubljani sami, kjer so nemški soc. demokratje oddali vsi do enega svoj glas pri občinskih volitvah za nemške kandidate, kar se jim more šteti le v čast njih narodne pripad-nosti. Nasprotno pa so pri občinskih volitvah v Trstu slovenski sodrugi pustili pasti dr. Gre-gorina pri ožji volitvi in rajši volili renegata in buržoazija (da govorim v žargonu soc. dem.) dr. Mracha.

S tem činom se je začela na Slovenskem nova era v domači politiki in klerikalni zmag

Istotako je v Zagorju pri občinskih volit-vah priporočal M. Cokal rajše nemčurje kot slovenske narodnjake.

V korist slovenskih socijalnih demokratov in v korist splošne slovenske demokracije bi bilo, da krenejo drugo pot. S tem si bodo pridobili veljavo in vpliv, število njihovih prista-šev se bi večalo, ker z narodno zavednostjo narašča tudi smisel za skupnost, z ubijanjem narodnega čuta pa ne škodujejo le narodu, ka-teremu pripadajo, ampak tudi sami sebi, kot stranki, katere načela zastopajo.

Z ustanovitvijo dnevnika »Zarje« je sicer razmerje slovenskih socijalnih demokratov postalo v poslednjem času nekoliko zboljšano tudi v narodnem oziru, zlasti je zabeležbe vreden nastop slovenskih sodrugov v Trstu, ki so se končno vendar otresli jarma laških socijalnih demokratov.

Prvi javni politični razpor med češkoslo-vansko socijalno demokracijo in nemškimi so-drugi je nastal v državnem zboru pred par leti pri glasovanju na predlog agrarnega poslanca Stauka za podporo šolskega društva »Komen-sky« na Dunaju.

In vsi ti znaki narodnega »okuženja« po-kazali so se »en miniatur« tudi v občinskem svetu v Trstu, kjer je šlo za glasovanje pod-por »Družbi sv. Cirila in Metoda« in »Lege N z onale«. Slovenski socijalni demokratje se sicer niso mogli vzdržati pikrih opazk na našo »Družbo«, vendar je njihov odločen nastop proti Puecherju in sodr. uvaževanja vreden in dalo bi se iz tega izvajati razne zaključke.

Dasi visi med sedanostjo in bodočnostjo neprodorna koprena, vendar se rišejo na njej, sicer megleni in nerazločni, vendar tolažljivi znaki.

Glavni steber avstrijskega klerikalizma na Dunaju je omajan, na Češkem deloma iztreb-ljen, na Hrvaškem je v službah sovraznikov naroda, ki bo obračunal svoječasno tudi z nji-mi, na Slovenskem pa zapušča generalni štab na vrhuncu se nahajajočo S. L. S. Iz dalje pa prihaja sicer počasi, narodnostno reformirana revolucija socijalna demokracija, poleg nje pa zmerena evolucija armada nove dobe — na-rodne socijalizma.

DOPISI.

Iz Bleda nam pišejo: Marljiva podružnica Slov. plan. društva v Radovljici je priredila dne 6. t. m. nad vse lep in dobro obiskan ples v »Zdraviškem Domu« na Bledu. Obširna plesna dvorana je bila kaj krasno opremljena. Pred-stavljala nam je pokrajino izpod Triglava z »Aljaževim domom« dovršeno delo Blejskega učitelja g. J. Erbežnika. Poleg dveh koč — ena poleg odra, druga pri vhodu, ki je služila bla-gajničarju — si videl mnogo pravih smrek, do-kaj skal in po stenah, svetlinah in po vratih se je spenjal sivi planinski mah, pomešan z br-šljenom, ki je dajal celi pokrajini slikovit pri-zor. Na galeriji se je nahajala Kredarica, kjer je prodajala ljubezniva gospa Bročeva peci-vo, imela je vedno dosti obiskovalcev. Na Tren-ti, kamor je vodila prav nevarna pot, a vestni Trentarski vodnik g. Brovč je pripeljal vsacega brez poškodb tja, je stregla opešanim pot-nikom hrhka planšarica gospa Šegova, ki je imela polne roke dela, da je zadovoljila vsem. Po dvorani — v planinski koči je gospodarila ljubka gospa Marušičeva — je vrvelo na sto-tine plesa željnih planincev in planink; tu je

je kmalu dosegel cilj svojih želja.

»Naletel je namreč na človeka, ki se je o njem prepričal, da bi bil za denar vsega zmo-žen.«

»Ta človek je bil mlad tajnik v enem taj-nih dvornih oddelkov, skozi katera so šla vsa cesarjeva pisma.«

»Tega tajnika je podkupil žid Edelstein, da ukrade dragocenost in jo izroči Edelsteinu.«

»Tako, ko je Edelstein prejel to drago-cenost, je odpotoval naglo s Francoskega.«

»Bil je precej brez skrbi, ker si ni mogel misliti, da bi usumili njega, tudi če bi bili takoj zapazili, da je izginil dotični predmet.«

»Vkljub temu je potoval o mesta do mesta v dolgem kaftanu, kakor jih navadno nosijo židje ter se je izdajal za trgovca, ki ima pov-sod svoje kupčije.«

»Seboj ni vzel niti svojega voznika, in dasi je bila huda zima, je sam vozil svoje sani.«

»Naenkrat je opazil Edelstein ves pre-strasen, da so preganjanci za njim.«

»V nekem aljaškem mestu je bil že v ve-liki nevarnosti, da ga ujamejo, ali v zadnjem trenutku se mu je še posrečilo skočiti na sani in uiti.«

»Odpeljal se je v strašnem vremenu v zimski metež in je srečno došel v majhen kraj, v Novo vas blizu Strassburga.«

Ali od tukaj ni mogel dalje.

»Konj se mu je utrudil. Edelstein je bil sam napol zmrzel ter je moral hočeš-nočeš poiskati prenočišča v vaški krčmi.«

»In v resnici je prebil noč od 23.—24. fe-bruarja v oni gostilni, ki je brez vsakega vzro-ka nosila ime »K dobremu angelu«, ker dober angel tamkaj ni bdel nad Edelsteinom. Na-sprotno je moral slutiti že one noči, da je iz-gubljen.«

LISTEK.

Relikvija Napoleona III.

Potem je stisnil Efraimu roko ter sedel na ponujani mu stol nasproti gospej Etelki.

»Predvsem, dragi prijatelj, sprejmite na-šo najiskrenejšo zahvalo, da ste se zaradi nas posvetili tako velikim naporom«, je izprego-voril Efraim.

»Niso bili tako veliki«, je odgovoril Shre-lock Holmes. »Potovati po lepi Alzaciji ni baš tako naporno.«

»Ali ste kaj odkrili? Ali ste zadovoljni z uspehom svojega potovanja?« je vprašala raz-burjena gospa Etelka.

»Lahko trdim, da sem vse razkril«, je od-vrnil Sherlock Holmes. — »in pravzaprav mi ne manjka ničesar več; takoj bi ga lahko dal zapreti morilca, ker ga poznam.«

»Toda dovolite mi, cenjena gospa, da vam v kratkem predočim sliko dogodkov, ki so povzročili umor vašega dragega soproga.«

»Nekako pred tridesetimi leti«, — je za-čel Sherlock Holmes, ko je gospodinja nagni-la glavo v znak dovoljenja, — »je živel v Var-šavi ugleden bankir z imenom Edelstein.«

»Imel je ženo, ki jo je zelo ljubil, in dva majhna otroka, dečka, starega dve leti in de-klico, ki je imela šele par mesecev.«

»Edelstein je imel jako obširno kupčijo; med njegovimi odjemalci niso bili samo židje, nego tudi odlični Rusi, ki so bankirju brezpo-gojno zaupali, ker je bil znan kot skozinsko-z-reelen človek.«

»Sčasoma je prišel Edelstein v dotiko z rusko vlado, in nekega dne je bil izbran za

posel, ki ne zahteva samo človeka velikega poguma in preudarnosti, nego tudi izredne zvitosti.«

»Ruska vlada je namreč zvedela, da je v posesti Napoleona III. košček sv. križa, ki je bil last nekega, od vlade protežiranega patri-jarhijskega samostana.«

»Edelsteinu je bilo naročeno, naj potuje v Pariz, kjer je mogel skrivaj prebivati pri svo-jih sovražnikih ter se pod roko truditi, da se po-lasti dragocenega zaklada.«

»Košček sv. križa — če je bil sploh pri-sten, to je seveda še veliko vprašanje! — je bil »ač dragocen zaklad za ruske menihe, ker je donášal njihovemu samostanu velikanski dogodke. Menihi so bili namreč raznesli po vsej Rusiji vest, da se gode ob tem koščku lesa velikanski čudeži. No, da, saj poznate več takih čudodelnih relikvij in pojavov na svetu, ki imajo v resnici vedno vsaj to dobro-to, da so na korist njihovim posestnikom.«

Včasih je kakšen studenec, včasih kakšna sli-ka, včasih kakšna kost, včasih celo trhel les. Trpeče človeštvo išče pomoči vselej v miste-rijah, ako je ne najde v realni medicini ali pod k'irgovim nožem. Ali so ruski menihi sami verjeli v čudotvornost tistega koščka križa, ali ne, to je negotovo. Gotovo pa je, da so do-hodki samostana strašno adli, odkar je izgi-nila relikvija; zato je bilo vsekakor treba do-biti košček križa nazaj.«

»A kako je prišel ta košček križa v posest Napoleona III.? Stvar je silno romantična!« je pripomnil Efraim.

»Baje ga je med vojno Francije z Rusijo ukradel francoski grenadir iz armade Napo-leona Velikega ter ga je prinesel v Pariz. Tam ga je prodal cesarju in končno je po ovinkih prišel v last Napoleona III. To veste, da je bil

Napoleon III. genijalen državnik; a kakor vsi francoski vladarji je bil svoji ženi — cesarici Evgeniji večkrat zelo nezvest in pri tem ven-darje velik pobožnjak. Nikdar ni bila duhov-niška in cerkvena moč silnejša na Francoskem, kakor pod Napoleonom III., nikdar ni bila na Francoskem vplivnost in ošabnost škofov ve-čja, kakor pod Napoleonom III. Nikdar pa tudi praznoverje med ljudstvom ni bilo močnejše, kakor v tej dobi, ko je bil pravi vladar Fran-cije pravzaprav papež Pij IX. Narod Voltaira je doživel čudovite prikazni Device Marije. L. 1853. se je prikazovala Marija v La Salette in L. 1858. v jami Lurda. In Napoleon III. je te pojave celo podpiral saj so mu »čudeži« pri-vabljaljivo vsako leto na stotisoče tujcev iz dal-jnih dežel ter so puščali na Francoskem ogro-mno denarja. Rusija pa je gledala to dobička-nosno kupčijo s čudeži seveda le z zavistjo; najbolj zavistni pa so bili ruski samostanci, ki jim je bil ukraden košček križa. Tega so torej hoteli dobiti za vsako ceno nazaj, kajti z njim so upali, da napravijo hudo kupčijsko konku-rencio francoskim čudežem.«

»Bankirju Edelsteinu, inteligentnemu mo-žu, je bilo seveda vse to hrepenenje ruske du-hovščine zelo smešno. A ker mu je bil obljub-ljen velikanski zaslužek, je bolj pa, ker je hotel dokazati, da doseže duhovit in vstrajen člo-vek včasih tudi najtežje, se je lotil nevarno težavne naloge, da odnese malemu pobožnja-škemu praznovercu in velikemu Don Juanu na francoskem prestolu dragoceno relikvijo.«

»Ker je bila ta relikvija Rusiji od Fran-cozov ukradena, ni bilo nepošteno, ako jo je šel Edelstein Rusiji zopet rešiti iz posesti Francije.«

»Sel je torej v Pariz in je izvršil svojo nalogo s toliko obzirnostjo in spretnostjo, da

pač prevladala narodna noša in deloma si opazil lahko mnogo turistavskih oblek. Posebno pozornost je vzbujal stric **Trebušnik** s svojo rdečo marelo. Med navzočimi smo opazili zastopnike Blejske občine, na čelu mu g. župan **Rus**, ki je kaj zvesto stal na strani odbora, dalje zastopnike **Tržaške, Goriške, Trziške in drugih plan podružnic, samo osrednji odbor Slov. plan. društva v Ljubljani** — je menda nalašč izostal. Niti enega odposlanca nismo opazili. — Godbo je oskrboval oddelek vojaške godbe pešpolka 47. iz Gorice, ki je prav pridno igral. Razpoloženje za ples je bilo toliko, da je bila plesna dvorana zjutraj ob 5. uri ravno tako napolnjena kakor zvečer ob 9. uri. — Pohvalno moramo še omenjati pridne gospodične, ki so kaj vrlo pomagale pri razporedi cvetic, razglednic itd. ter so vneto stregle gostom. Imenoma imenujemo gospodične: **Sirnikovo, Jegličev, Kržišnikovo, Peternelovo, Černetovo, Černejvo** itd. — Kaj srečna misel je bila, da je podružnični odbor poveril gostilniško postrežbo znanemu oštriju g. **Vrhuncu**, hotela Jekler. Na Bled prihajajočim izletnikom priporočamo najtopleje ta hotel. Glavna zasluga, da se je ta ples obnesel tako sijajno, ima pač podružnični tajnik g. **Kušar**. Ni se bal nikakih zaprek, vstražil se ni tudi vseh malodušnežev, ki so prerokovali: fujasko bo! — Občji glas gre po Bledu, da tako krasne, fine, a obenem tako ljubeznivo domače veselice še ni bilo, kar pomnilno Blejčani. In to priznanje naj služi marljivemu odboru kot spodbuda za bodočnost. —m—.

SPLOŠNI PREGLED.

Kolin ob Labi. Tu se vrši med uradništvom Kolinske tovarne kavinah primisi in njenim upravnim svetom, že več kot mesec dni trajajoči spor za zvišanje in ureditev plač z ozirom na današnje obupne draginjske razmere. Narodno-socialna stranka je vzela ta boj za svoj in izražamo nado, da se v interesu podjetja to kočljivo vprašanje reši v popolno obojestransko zadovoljstvo v najkrajšem času.

Konflikt med mohamedanci v Bosni. Med mohamedanskima strankama v Bosni je nastal oster konflikt, ki zna imeti dalekosežnih političnih ter gospodarskih posledic. Že leta 1910 so Mohamedanci pri proračunski debati zahtevali reformo mohamedanske višje dekliske šole in ustanovitev mohamedanske ženske učiteljske šole v Sarajevu. Bosanski sabor je sprejel zahteve Mohadancev soglasno. Me to da bi vlada takoj izvršila ta sklep, je istega predložila v cenzuro skrajno nazadnjaškemu Rijasetu, ki tvori eno najhujših cerkvenih inštanca v Bosni. Ta korporacija se je izrekla odločno proti tem šolskim zahtevam. Zanimivo je, kako se je ta cerkvena oblast izrazila o šolskih zahtevah Mohadancev. Rekli so: Mi ne potrebujemo nobene reforme dekliske šole, ker je ta, kakor sploh ljudska šola nepotrebna. Našim dekletom ni treba po 12 let obiskovati sploh nobenih šol. Edina reforma, ki je potrebna je ta, da se v ti šoli podučuje samo krščanski nauk in ženska ročna dela. Vsled te izjave se vlada brani izvršiti sklep sabora. Med napredno in konservativno mohamedansko stranko se je vnel radi tega oster časnikarski boj. Glasilo naprednjakov ostro napada vlado, češ da še vedno noče razumeti, da je stari absolutizem prenehal, da je Bosna sedaj ustavna država. Vlada je po prepričanju naprednjakov nalašč in popolnoma protizakonito predložila sklep sabora Rijasetu, ker je vedela, da ta zahteve naprednih mohamedancev odkloni.

Konec kitajske monarhije. Mandžiu dinastijo je končno vendar uvidela, da je nje položaj nevdržljiv, poraz za porazom, ki ga je doživela v boju z močno republikansko stranko jo je prepričal, da se ne more več vzdržati na svojem mestu; zadnji čas se je vršilo posvetovanje s vseh princev in članov dinastije, v katerem se je sklenilo, da se odpove prestolu in preseli iz države; na ta sklep je posebno vplivala izjava cesarskih generalov, ki so izjavili, da je vsa odgovor nemogoč, ker se poveljniki ne morejo prav nič zanašati na svoje čete in njih zvestobo. Pogoj, kateri je stavila dinastija na svojem sestanku, so še tajni, a upati je, da jih republikanci sprejmo, da bo torej končno zadeva uravnana.

»Če je bil tudi v gostilni varen, se je moral bati, da ga naslednjega jutra dohiti njegovi preganjalci.«

Slutil je, da ga ujamejo.

»V tem slučaju bi imela posest one dragocenosti zanj najhujše posledice. Zaraditega je Edelman sklenil, da se iznebi zaklada, a ga vendar ne uniči.«

V sobi, kjer je prenočeval, je odločil na steni tapeto, skril je za njo majhen zavitek in prilpil tapeto zopet na steno.

»Nad vzboklino, ki je nastala vsled tega, je visela slika in je zakrivala dotično mesto.«

(Dalje.)

Catulle Mendès:

Igralec

Lepi igralec z bledim profilom mladega Rimljana je vstopil po gledališču v svoj elegantni salon in ponosni obraz se je razjasnil — nasmehnil se je opazujoč cvetlice, ki so napolnjevale prostor z dehtenjem. Dasi skrajno razvajan s sličnimi priznanji, razveseljevala so ga vedno iz nova. Obesni šopki gardenij, blehli lilij, lavorjevih vencev z njegovim monogramom iz spominčic, cvetlične košare vseh oblik, ogromna ročna košara z belimi vrtnicami, do vrha polneč jo z dehtečo belino, in tu pa tam in povsod manjši zvezki vijolic, poklonjeni v skromnem čaščenju, družec se s svojimi nežnimi prošnjami vzhiceni in strastnim zaklinjanjem najzlahtnejših cvetlic. Smehljaj se je, a čutil se ni.

Vedel je, da je zmešal vsem ženskam glave in ni semu zdelo vredno le eno misel potratiti pri njih. Kadar je nastopil na odru — kot plemenitaš v beli zlatom vezeni svili ali pa v

Edini pogoj, ki ga stavijo republikanci, pa je ta, da Juanškai izgine za vedno raz politično pozorišče, ker je uloga, ki jo je igral ves čas ustaje skrajno nečastna. Republikanci hočejo pretrgati popolnoma s starimi tradicijami, kar dokazuje že dejstvo, da mislijo zapustiti Peking kot stolno mesto ter proglasiti Nanking za novo prestolnico. Rusija pa pridno izrablja zmede v Kitajski, sedaj je zahtevala ustanovitev šestih novih ruskih konzulatov v Kini, tako da bo imela Rusija 13 konzulatov. Seveda te ruske zahteve nimajo samo gospodarskega značaja, temveč tudi političnega, ker ima Rusija na podlagi konzularne pogodbe z Kijom pravico, da v vsakem mestu, kjer se nahaja ruski konzulat namesti po en regiment kozakov. Tako si Rusija pridobiva počasi teren na vseh poljih.

DNEVNI PREGLED.

Volitve v obrtno sodišče v Ljubljani so prve volitve, ki stoje pred durmi. Razpisane so za nedeljo, dne 28. t. m. in sicer za volilni razred delavcev. Volili bodo delavci v treh skupinah — delojemalci veleobrti, male obrti in trgovine. Pri zadnjih volitvah, ki so se vršile 22. IX. 1909 so se udeležili volitev narodni delavci, socialni demokrati in klerikalci. Narodni delavci so šele zadnji trenotek postavili kandidate. Vzlic temu so dobili častno manjšino. V III. skupini pa so končno popolnoma zmagali trgovski uslužbenci potom Merkurja. V splošnem je bilo zanimanje za volitev jako klaverno. Seveda so se pa tudi pri teh volitvah klerikalci posluževali sleparstev, a vzlic temu niso dobili prav veliko glasov.

Glede volitev v trgovsko in obrtno zbornico piše »Gostilničarski vestnik«, da je S. L. S. baje razposlala glede teh volitev na svoje zaupnike, predvsem pa župniščem »navodila«, v katerih se med drugim priporoča, da naj zaupniki že takoj sedaj poberejo pri upravičenih pooblastilih, s katerimi jim ti dovoljujejo, da smejo zanje dvigniti na pošti legitimacije in glasovnice. Ne bomo se spuščali v nikako kritiko takega manevra, pravi G. V. zadošča naj, ako povdarjamo, da bi bilo za razsodnost, neodvisnost in moštost gostilničarskega stanu pa proketo žalostno znamenje, ako bi se na ta način posluževal po zakonih mu zajamčene svobodne volilne pravice. Gostilničarji vemo, da volimo kot svojega zaupnika v trgovsko in obrtno zbornico stanovskega tovariša Lavoslava Bučarja iz Kostanjevice in temu hočemo dati tudi svoje glase. Zato pa tudi s podvojenimi močmi na delo!

Napredna misel med dvema stoloma pod tem naslovom hoče »Slovenec« delati združbo v narodno napredni stranki. Potolaži pa naj se in prepričan naj je, da se mu to ne posreči. Narodno-napredno stranko ne smejo primerjati klerikalci s svojo. Pri njih odloča le ljudje, pri njih se mora cela stranka klanjati enemu človeku — škofu. Narodno-napredna stranka pa je politična organizacija, kjer veje pristen demokratični duh in v kateri lahko vsak prista svobodno izraža svoje mnenje. Surovost in »Slovenec« ton pri nas nikomur ne imponirata! Da bi danes še kak posebezen neimenovan škof teroriziral celo stranko, je čisto izključeno. Moč stranke ne leži več v dveh, treh osebah, marveč v političnih in prosvetnih organizacijah ter v širokih nlasteh našega naroda. Izvrševalni odbor narodno-napredne stranke je solidaren, enoten in klerikalci, naj le sanjarijo o dveh svojih stolih. Na enem sedi škof, na drugem dr. Sustersič, med njima pa Povše.

Klerikalna učenost. Klerikalci bi radi videli, da bi se »Slovenec« smatral za resen list, njegovi uredniki pa za učenjake. Vendar pa vsak hip stoji v »Slovencu« kaka budalost, ki kaže, da se zbirajo okoli »Slovenca« izredno veliki ignorančje. Včerajšnji »Slovenec« se v tem ozirom zopet odlikuje. Piše namreč, da so »bailci po navadi živeli«, ki se rede od kakega drugega organizma dočim danes vsak šolarček ve, da so bailci rastline. Pri »Slovencu« naj sprejmejo v redakcijo še tistega skritega klerikalca, ki je kot narovoslovec, v šolski knjigi napisal,

črnem fraku — zašumela je dvorana v občudovanju in v poželjenju, od lož do galerije, od visokih dam do male modistke.

Ah! ta prožna in obenem mišičasta vitkost, te zastrte, rujave, sanjave oči, žensko-mehka usta in dolge lepe roke, ki jih je rad ogledoval pri govorjenju! V ložah so začele dame živahneje gibati pahljače in si hladile z njimi vroča lica ter mirile hitro dihanje, stoli so se premikali v nervoznem tiktaku čevlčkov. Debele meščanke so globoko zdihovala na balkonu, da je skoro pokala svila njih prazničnih oblek in gospodična na zadnji galeriji so pošiljale vroče poljube. Zdelo se je, da ne opazi razburjenja, ki ga je sam povzročil. Niti en pogled, ki bi razumel, niti ena kretanja, ki bi zahvalila, triumfalno je takorekoč, ne da bi vedel; in je dostavil ponosu zmagovalca večji ponos, ponos, ki zaničuje. Bil je miren, skoro hladen, in da ne bi nobena gledalka mislila, da so njej namenjeni izrazi nežnosti, ki jih je imel v svoji ulogi; je rekel poglasno, mirno svoji soigralci: Obožujem Vas! in si ogledoval lepe, dolge roke.

Pa tudi v zasebnem življenju ni bil ognje-vitejši. Nikdar ni odgovoril na vroča ljubezenska pisma, dišeča kot cvetlice in skrite v cvetličah. Zdaj jih sploh ni več čital, pustil jih je z nedotaknjenim pečatom na mizi za šminke med sto pušicami. Vrata njegove garderobe kot tudi njegovega stanovanja so bila zaprta vsaki prošnji s tremi ključavnicami. Služavnikki so imeli strog ukaz: »Cvetlice — da, ženske — ne,« je dejal nekoč, ko je ravno čistil svoje nohte. Zaman je čakala Markiza de Portalegère tri mesece vsak večer v svojem vozu pred vhom na oder, zaman mu je poslala Madame de Lucry-Sevi šatulo iz želtovine, ki je bila do roba napolnjena z dragulji in pisala poleg: »Ni

da ležejo gadje jajca in katoliška univerza se lahko otvori v Ljubljani, mesto v Solnogradu. **Doslednost Nemcev in klerikalcev.** Na nemški gimnaziji imajo neprijetno zadevo. Nek klerikalen dijak je denunciral svojega profesorja, češ da je v šoli pri pouku zanikal čudeže da je zanimljivo govoril o spovedi in dogmah. Pri današnjih razmerah ko cvete po srednjih šolah posebno bujno denuncijantstvo se gospodu profesorju ni pripetilo prav nič čudnega, ako je bil ovajen. Zanimivo pa je pri celi zadevi to obnašanje klerikalcev in Nemcev. »Slovenec« je afera do podrobnosti znana, a on molči, čeprav je žaljen verski čut gospodov, ki se zbirajo okrog njega. On molči, ker je profesor Nemec. Če bi bil Slovenec 100 krat manj povedal bi pisal »Slovenec« že uvodnike in zahteval discipliniranje. Ravnatelj nemške gimnazije in celi nemški »Volksrat« si brusijo pete, da zadevo zakrijejo in rešijo profesorja. To delajo ker je profesor Nemec. Če bi klerikalci preganjali slovenskega profesorja — četudi po krivici in brez podlage — bi liberalni Nemci prvi glasovali za njegovo obsodbo. Taka je doslednost slovenskih klerikalcev in nemških liberalcev!

Blamiran nemškutarski uradnik. Na državnem kolodvoru je nastavljen nemški asistent Hohn, ki se ob vsaki priliki prav rad ponaša s svojim nemškutarsvom. Nedavno je umrl železnični oficijal Unger, kateremu so darovati tovarišu venec s slovenskim napisom. Ker je tudi Hohn prispeval majhno vsotico k vencu, ga je slovenski napis na vencu seveda zbedel in radi tega je nadel v »Grazer Tagblattu« svoje slovenske tovariše na prav nemestem način. Slovenski uradniki se sicer niso dosti zmenili za ta prdržen napad, vendar pa so nemškega uradnika hudo blamirali s tem, da so mu takoj vrnili vsoto, katero je on daroval k vencu.

Sokolstvo praznuje letošnje leto znamenit jubilej polstoletnega obstoja. Pred 50 leti (l. 1862) se je ustanovilo v Pragi prvo sokolsko društvo »Praški Sokol«. Majhen je bil krožek ustanoviteljev in prvih zagovornikov, velike pa so bile zapreke, ki so skušale od vseh strani preprečiti razvoj sokolske misli. Toda požrtvovalno in resno delo za plemenito nalogo Sokolstva je premagalo vse nasprotnike, število pripadnikov Sokolstva je raslo od dne do dne; iz malega ustanovnega krožka v Pragi se je razvil mogočen krog, ki obsega vse slovanske pokrajine in jih združuje v svrhu telesne in npravstvene vzgoje. V jubilejnem letu 1912 se vrši v Pragi VI. češki oziroma I. slovanski vse-sokolski zlet, za katerega se vrše že sedaj priprave. Visoko ministrstvo je dovolilo 10.000 K podpore. Poleg vseh slovanskih narodov bodo prihitela na zlet tudi zastopstva vseh kulturnih evropskih narodov. Tudi Slovenci bodo zastopani v kar največjem številu.

Sokol I. je v soboto priredil svoj »Sokolski Raj«. Dvorana Mestnega doma je bila jako okusno dekorirana v smislu gesla »v sladkem zavetju pod rosniki«. Za dekoracijske predmete so moramo zahvaliti naklonjenosti gospodov Igljič, Vidmar in Tonejc. Obisk je bil vrh dober, vendar pa nekoliko manjši kot druga leta; draginja in pa sreda meseca zadržuje od boljše obiska. Prireditve so posetili g. deželni poslanci prof. Reisner, dr. Triller in tržni nadzornik Ribnikar. Šotori in gostilna je bila v društveni režiji. Cvetlični šotor je vodila gđ. Mila Kendova, kavarno g. Podkrajškova, buiet ga. Vidmarjeva, vinarno člani društva sami. Po pol devetih se je razvilo živahno vrvenje po dvorani. Prodajalke cvetk so z ljubeznivo zgovornostjo prodajale krasno pomladno blago, salonski ork. Sokol I. je prišlo prednačal več koncertnih točk. Orkester se krasno zvija, sliša smo več ovih, dovršeno igranih komradov. Orkester, ki šteje danes 14 bratov, je poklonil svojemu požrtvovalnemu kapelniku g. Jakelju LAVORIKOVU venec s slovensko trobojnico. Pri šaljivi spovoiro so igralci pokazali mnogo dobre volje, sicer pa ta »čevljar-ga večera in formelno ni bil zadostno pripravljen. »Učenec« vsebinsko ni spadal v program tečlen. — Žive slike iz VI. vsesokolskega zleta so zelo ugajale. — Prosti vaji brata Vidmarja na francoski način sta bili dovršeno izvedeni in sta pokazali vsestransko visoke telesne zmōž-

toliko draguljev na svetu, kolikor solz sem prelila za Vas!« In ravno tako se je zaman zarotila baronica de Villabianca, krasna blondinka iz Brazilije, ki je stegovala vsak večer svoj globoko dekoltrirani vrat iz lože v proscenij, da se usmrti, če se ji ne posreči z njim ponoči sestanek.

Ostal je neomajen lepi blede umetnik in še isti večer je ravnodušno opazoval cvetlice, ki so polnile njegov salon in mu dihalo svoje nežne prošnje. Vendar se je usupljen obrnil, ko je hotel vstopiti v spalnico in ko je slišal lahen vzdih. Iz prevrnjenega koša se je vzdignila rudeča blondinka, drgetajoča in trepetajoča v prosojni srcaji — baronica Villabianca. Gledal jo je brez presenečenja.

»Česa želite, madame?«

»Tebe!« je šepetala in ovila svoje gole roke okrog njegovega vratu. Ali njegove lepe roke z blestečimi nohti so potisnile od sebe te nežnosti sladke nesramnosti.

»Vse, kar lahko za Vas storim,« je rekel, »je to, da Vas ne pošljem domov ob tako slabem vremenu in v tako pozni uri.« S tem je storil v svojo spalnico, zaklenil dvakrat vrata in uboga baronica, ki se je tresla od mraza, je gledala v zadregi okoli sebe. Potem je vzdignila koš, zavlekla se vanj in zmrzovala do jutra v svoji beli srcaji iz batista med belimi rožami

Zahtevajte „Dan“ po vseh gostilnah, kavarnah, brivnicah, bralnih društvih in čitalnicah!

nosti, ki jih vzgoji sestavna sokolska telovadba. — Kvartet Jež-Stamcar-Pip-Mohorič se je odlikoval s priznano finostjo in preciznostjo. — Po polnoči se je pričel ples. Društvo Sokol I. je od vlade in klerikalcev preganjano dušol, vzlic tem pa raste vedno bolj in je vsestransko organizirano. Dokler bodo člani požrtvovalni, dokler bodo razvijali toliko dela, kakor nam za kaže do sedaj vsak njegov nastop, toliko časa se ni bati nobenega pritiska od zunaj.

Prijateljski sestanek „Matičarjev“, ki se je vršil v nedeljo po koncertu v restavracijskih prostorih g. Zupana na Starem trgu, je nov dokaz bratstva in kar najiskrenjeje in odkritosrčno družabnosti med pevskimi in pevci »Glasbene Matice« in ljubezni ter spoštovanja, ki ga ti čutiljo in tudi izkazujejo svojemu vodji — koncertnemu mojstru g. Mateju Hubadu. Med ubranim petjem mičnih moških in mešanih glasov so se vrstile razne iskrene napitnice in pozdravi, izmed katerih naj omenimo le glavne: zastopniku zagrebškega »Kola« g. prof. Andeli, skladatelju g. dr. A. Schwabu iz Celja, predsedniku podružnice »Glasbene Matice« v Trstu g. dr. Slaviku, prof. A. Lovsetu in njegovi soprogi — »Uršiki« ter »povodnjemu možu« g. Leopoldu Kovaču. Največ napitnic pa je veljalo g. koncertnemu mojstru, ki je s svojim dvajsetletnim delovanjem in trudom pri Matičinem pevskem zboru vzgojil izborne domače pevске počvi, pripomogel slovenski pesmi k popolni umetniški višini, skratka: dosegel tako krasne in častne vspehe, da je ne le on lahko ponosen na svoje dolgoletno plodonosno delo, ampak je na svojega vodjo ponosna tudi cela njegova »družina« — »Matičarji«.

Za I. porotno zasedanje v l. 1912 pri c. kr. dež. sodniji v Ljubljani so izbrani za predsednike, gg. preds. dež. sodn. A. Elsner, kot njega namestnik dv. svetnik Jos. Pajk, nadsvetnik dr. Kočevar pl. Kondenheim in J. Vedernjak.

Velikodušni dar. Gospa Minka Hrašovec v Radovljici je darovala 50 K mesto običajnih novoletnih koledarjev »Društvu za oskrbo in varstvo sirot sodnega okraja Radovljica«. Za ta velikodušen dar se ji zahvaljuje najtopleje odbor.

Potni listi za Tripolitanijsko in Benghasi. Laške oblasti delajo velike zapreke pri izdajanju potnih listov in potnih dovolil za Tripolitanijsko in Benghasi. Pri tem so ženske načeloma izključene od takih dovolil.

Na c. kr. gimnaziji v Celovcu je razpisan mesto suplenta za klasično filologijo za II. tečaj 1912 z 19 urami na teden. Prošnje do 18. januarja 1912 na ravnateljstvo.

Mesto poštnega odpravnika je razpisano c. kr. poštne uradu (III/4) v Dovjem proti pogodbi in kavciji 400 K letni plači 300 K uradnemu pavšalu 175 K in letnemu kavšalu 630 K za lokalno dostavljanje poštinih pošiljav in za vzdrževanje peš-pošte na kolodvor. Prošnje tekom treh tednov na c. kr. pošto in brzojavno ravnateljstvo v Trstu.

LJUBLJANA.

Garderoba v Unionu. Od vseh strani nam prihajajo opravilne pritožbe radi prevzklih prostorov v unioniski dvorani. Zlasti so morale ta nedostatek čutiti dame pri nedeljskem koncertu. Prostor je bil nabito poln, vse je rinilo naprej in suvalo se je na vse strani. Vrhu tega so bili nekaterniki tako nepredvidni, da so v tej gneči še kadili. Če hoče ravnateljstvo »Uniona«, da se še bodo v naprej vršile tako velike prireditve v unioniski dvorani, potem si bo že moralo na nek način glavo beliti, kako da se odpravi te nedostatke, a odpravljene hočemo imeti. Nasvetov dajati ravnateljstvu, ne čutimo potrebno, pač pa bi se lahko pričakovalo, da se v garderobi nastavi vsaj take garderobijerke, ki poznajo številke.

Mestno drsališče. Mestno drsališče pod Tivolijem otvorilo se je z današnjim dnem. Izvršile so se ond vse potrebne poprave in je obiskovalcem drsališča tudi na razpolago buffet v garderobnem paviljonu. Letne vstopnice se dobivajo pri mestni blagajni in pri hišniku na drsališču, dnevne vstopnice pa pri blagajni na drsališču. Cene za drsanje ostale so lanske.

Popadljiv psi. Psi, ki radi padajajo, morajo biti privezani. Te dni je popadljiv pes zgrabil nekoga hlapca, ga vgriznil in mu vrhu tega še oškodoval obleko. Zopet drug pes na Karolinski cesti je nekemu možu raztrgal hlaše.

Hude ženske. Predsinočnjem je kričal na Zaloški cesti na ves glas nek vinjen mož, ki se je nahajal v spremstvu dveh od nežnega spola. Ker ga je stražnik opozoril, da ne sodi kričati po noči, ga je to še bolj vjezilo in pričel je razsajati. Pri tem ste mu pomagali tudi obe ženski in se tako usajali, da jih je stražnik le komaj pomiril. — Sploh je bila noč od nedelje do ponedeljka precej živahna. Nekega stražnika so hoteli ponočnjaki s Karlovskega mosta vreči v strugo Gruberjevega prekopa. Na St. Jakobskem mostu so se stepli hlapci do krvavega tako, da so morali jednega ranjencev prepeljati v deželno bolnico.

Umrli so v Ljubljani. Dne 13. prosinca: Peter Melik, posestnik, 52 let, Črna vas 42. — K. Gabršek, delavnik sin, 4 mes., Streliška ul. 15. — Dne 14. pros.: M. Ravnihar, zasebnik, 78 l., Radeckega c. 11. — Dne 15. prosinca: Josip Ciperle, delavec, 64 let, Radeckega cesta 11. — V deželni bolnici: Dne 10. prosinca: Josip Škerjanec, železniški mojster, 28 let. — Dne 11. prosinca: Martin Rataj, mestni delavec, 35 let. — Dne 12. prosinca: Anton Čelešnik, delavec, 34 let. — Dne 13. prosinca: Josip Štrekelj, vpokojeni delavec tobačne tovarne, 61 let. — Dne 14. prosinca: Helena Slamnik, posestnica, 37 let.

Tuji v Ljubljani: 13. prosinca: Horvat, odvetnikova soproga, pl. Pisarič, Zagreb. — Kovačević, notar, Karlovec. — Dr. G. Stiasny, profesor; Fritsch, inženir; Brakun; Flamberg, trgovec, Dunaj. — Tomsig, Milan. — Carič, lekarn. asistent, Novo mesto. — Stibilj; Milavec, trgovca, Gorica. — Arh, davč. oficijal, Mokronog. — Křivanec, inženir; Dolžan, profesor, Kranj. — Oblak, trgovec, Cerknica. — Strnad, Vipava. — Dne 14. prosinca: Ana Lenarčič, veleposelstnica, Vrhnika. — Dr. Matko Laginja, odvetnik, Pulj. — Wolf, Barmen. — J. Cvetnić z ženo, gostilničar, Št.

Peter. — Jos. Bole, trgovec, Reka. — I. Sutej, trgovec, Jelendol. — A. Šutej, industr., Zagreb. — K. Mally s soprogo, tovarnar, Tržič. — Fr. Kastelic, trgovec, Torejble. — Dragotin Duller, trgovec, Inomost. — Peter Miklavčič, živinozdravnik, Kočevje. — Tomo Tavčar, davčni oticijal, Brdo. — Iv. Majaron, trgovec, Borovnica. — N. vitez Gutmannsthal, grajščak, Hotemež. — Jos. Badiura, davčni asistent, Postojna. — Pl. Lindheim, general. konzula vdova, Rückers.

„Branibor“. Odbor narodno-obrambne družbe „Branibor“ se je v svoji večerajšnji seji sestavil sledeče: predsednik notar g. Hudovernik, podpredsednik g. Rasto Pustoslemšek, tajnik odv. koncipijent dr. Franjo Lipold, blaginik prof. A. Jug.

Elektroradiograf „Ideal“. Popoldanski spored: Črno morje. Slabo plačan rešilec. Čutnica. Pipa za opij. Rozalijina sabotaža. Večerni spored: Sreča je. — V petek specialni večer. V soboto 5375 prebivalcev. Satirčna malomesta tragikomedija in Zigoto.

Za revne šolske otroke. Piše se nam: G. dopisniku članka z dne 14. januarja t. l. nekaj v odgovor. Gospod dopisnik. Vaše ideje nočem pobijati, saj imate prav, da bi se pomagalo revnim šolarjem in napredku šol, toda iz Vaše moke ne bo kruha! Kar takole naj se vselej davčne oblasti na nas samce, kakor si Vi domisljate. Samec je že tako revna para na svetu, vse ga skupe in molze, kjer in kadar more. Nimamo domačega ognjišča, ne ljube ženske, ne nežnih otrok, ki bi nas božali. Zato naj pa nas božajo v korist revnim šolarjem davčne oblasti. Ne pa ne! Kaj pa še, še tega je treba. Ne boš kašo pihal z našimi mošnički. Sicer pa, kdor ima otroke, on naj zanje skrbi. Če pa nimajo revni ljudje sredstev, naj jih da država. Kdo pa ima koristi od šole? Država! Ta naj daje, saj tako požre ogromne ljudske vsote za svoje igrače, zakaj bi ne naklonila male mrvice svojim nedolžnim podnikom, revnim šolarjem! Naj se osnuje mestni ljudskošolski zaklad, saj je prav, ali nas samcev pustite v miru! Potem pa še tisto o alimentacijah. Vraga, kar kri mi zavre, ko to slišim. Naj poleg tega, ker že tako lamentiramo radi alimentacij, še davčnim oblastim pripovedujemo svojo mizerijo. Ali naj svoje nadloge na veliki zvon obešamo radi doneskov za revne šolarje! G. dopisnik, Vi nas samo najbrže sovražite, ker ste se tako kruto ob nas obregnili. Kje ste pa pustili samice? Te bi znale imeti več grošev in manj potreb od nas samcev. Toda vse kaže, da imate le na nas samce piko! — Ne, ne, iz tega ne bo nič. Dobite denar kjer hočete za revne šolarje, ali nam samcem pa dajte mir in aicer iz naslednjih vzrokov:

1. Smo že tako reveži, ker nimamo svojcev.
 2. Nimamo svojega ogojišča in smo sirote, kakor revni šolarčki.
 3. Nas alimentacije more skoraj od kraja, ne bo tedaj dohodkov.
 4. Bi se znalo zgoditi, da pade kateri izmed nas, ter uide v zakonski jarem na stara leta, kar bi bilo gotovo zelo obžalovanja vredno.
 5. Smo tudi navadno v velikih denarnih stiskah in bi se težko kaj od nas dobilo.
- Toliko v odgovor. Star samec.“

PROSVETA.

Edini list za starše in vzgojevalce slovenske mladine je »Domače ognjišče«. Vsaka slovenska mati, ki hoče dobiti vzgojiti svoje otroke mora čitati ta list. Poleg poučnih člankov, prinaša tudi zanimive novice in drobtinice iz celega sveta. Stane za celo leto samo 2 kron: št. vinarjev in izhaja mesečno. Naroča se: **Domače ognjišče**, Ljubljana. Frančiškanska ulica št. 8.

Glasiło napredne slovenske mladine je naš bodočnost. List prinaša podučne članke o vsakem novem pojavu na svetu in prinaša tudi slike. List stane letno 3 krona, za dijake 2 kroni. Starši, naročite za svoje otroke ta list, ki ne sme manjkati v nobeni napredni družini. Upravništvo »Naše Bodočnosti« je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 8.

»Slovenski Ilustrovani Tednik« je izdal slike Prešerna, Jurčiča in Gregorčiča, ki so 47/63 cm velike in krasno v dveh barvah tiskane. Dobijo jih naročniki **brezplačno kot nagrade**. Slike so res lepe in bodo v krasni bodisi kmečki sobi, kakor tudi gosposkemu salonu. Slovenci, proslavite spomin svojih velmož, s tem, da okrasite svoja stanovanja z njih slikami. Znak naše nezavednosti in mlačnosti je, da ne krasimo svojih stanovanj s slikami svojih zaslužnih mož. Dosedaj žal Slovenci nismo imeli lepih in cenih slik naših velmož, a sedaj se nudi vsakomur lepa prilika, da dobi lahko brezplačno krasne slike Prešerna, Jurčiča ali Gregorčiča. Naročite se torej na »Slov. Ilustr. Tednik«, ki prinaša vsak teden mnogo slik in zanimivega čtiva o znamenitih dogodkih doma in na tujem. Letos sta izšle že dve številki in vsebujeta 32 slik in sicer o rusko-perzijskem sporu, turško-italijanski vojni, o kronanju angleškega kralja in kraljice indijskega cesarjem, zavetišče za reveže, ez strehe, tri slike iz dobe narodne probuje (narodna slavnost v Tolminu in Božidar Rajč), narodni slog pri pohištvi, Krnsko jezero na Gosposkem, velikanska trta na Velikem dolu, vse-slovenska zveza dramatičnih društev, Kovačev urček in njegovi pomočniki, o petdesetletni »Ljubljanske čitalnice« priobčuje 5 slik (in 4 bo še v prihodnji številki), priobčuje tudi slike o »Južnem Sokolu«, ki ga je vlada 1864, leta razstavila in kvartir, ki je pred petdesetimi leti sodeloval pri narodni slavnosti itd. itd.

Najnovejše vesti, telefonska poročila.

IMENOVANJE ŠUSTERŠIČA KRANJSKIM DEŽELNIM GLAVARJEM.

Dunaj, 15. januarja. Tukajšnja korespondenca »Deutsche Nachrichten« prinaša iz kroga alpskih poslancev obširno poročilo o predgovorini imenovanja dr. Šusteršiča kranjskim deželnim glavarjem. Šusteršič je že dol-

go časa sem iskal mostu, po katerem bi prišel v vladno večino. Grof Stürgkh je spoznal te pobožne Šusteršičeve želje, ter mu takoj postavil vado z imenovanjem kranjskim deželnim glavarjem. Šusteršič je pristal na vladne zahteve; vlada je namreč zahtevala, da naj Šusteršič vpliva na štajerske klerikalne poslance glede delazmožnosti štajerskega deželnega zbora, dalje si je hotel pridobiti Šusteršičev klub za večino v brambni predlogi in davčnih reformah. Šusteršič je na oba pogoja pristal, pa se mu ni posrečil ker je naletel na odločen odpor pri Korošču, ki je odklonil vse predloge na opustitev slovenske obstrukcije v štajersk. deželnem zboru. Ta pogajanja med vlado in Šusteršičem so se vršila istočasno kakor konference med Mladočehi in grofom Stürgkhom. Zadnji politički govor mladočeskega poslanca dr. Fiedlerja dokazuje, da so ta pogajanja popolnoma uspela, ker je Fiedler Stürgkhu zagotovil, da bodo Mladočehi glasovali za brambno reformo in davčne predloge. Do dvetretjinske večine je manjkalo Stürgkhu le še malo glasov, katere je pridobil s Šusteršičevim klubom. Stürgkh je od svojih pogojev abstrahiriral delazmožnost štajerskega deželnega zbora in zahteval samo sodelovanje klerikalnih Slovencev in Hrvatov pri predlogah, ki zahtevajo dvetretjinsko večino. Šusteršič je pristal na to in bil je imenovan kranjskim deželnim glavarjem, a je moral obenem obljubiti, da ostane tudi nadalje vodja klerikalne jugoslovanske delegacije na Dunaju. Vrhutega je po poročilu iste korespondence dobil dr. Šusteršič še druge obsežne obljube od strani vlade, ki se tičejo večinoma le strankarskih interesov. (Mogoče afera Kregar-Štefe? Op. ured.) V Nemških krogih je vzbudila ta vest splošno pozornost in ogorčenje proti Stürgkhu, ki si ustvarja na tako mešetarski način svojo večino, vedno bolj narašča.

RUSI PREKORACILI KITAJSKO MEJO.

Berlin, 15. januarja. Ruska vlada je obvestila oficijelno vse velesile, da prevzame v slučaju notranjih konfliktov v Mongoliji varstvo svojih interesov v Mongoliji tudi z orožjem. V ruski oficijelni noti ni nobenega govora o kakem ruskem protektoratu nad Mongolijo; vendar se v tukajšnjih diplomatskih krogih splošno smatra, da se pripravlja Rusija na odločen korak na vstoku!

Petrograd, 15. januarja. Ruske čete so na treh mestih prekoračile rusko-mongolsko mejo ter se pomikajo proti središču dežele.

DEMISIJA GROFA AEHRENTHALA.

Dunaj, 15. januarja. Današnja večerna »Zeit« poroča: Pred svojim odhodom na Semering je bil grof Aehrenthal v daljši avdienci pri cesarju. Pri ti priliki je podal Aehrenthal radi zdravstvenih razmer svojo demisijo, katero je cesar vzel na znanje. Med cesarjem in Aehrenthalom se je nato dosegel sledeč sporazum: Zunanji minister Aehrenthal ne vrši do sestanka delegacij več svojega posla, temveč ostane na Semmeringu. Ko se delegacije sestanejo, te tega zasedanja ne delijo, a nato t. koj odstopi. Kot njegov namestnik bo imenovan bivši avstrijski poslanik v Petrogradu grof Leopold Berchtold. V oficijelnih krogih se ta vest ne dementira, trdi se le, da je prišla vsa zadeva prehitro v javnost.

Odgovorni urednik Radivoj Korene.
Last in tisk »Učiteljske tiskarne«.

POSLANO*).

Na ljubljanskem gradu 14. jan. Prejel sem to-le pismo: »Gospod Berce! Pomilujem Vas, da ste »udovec« pri tako živi »nevesti« kot je Sorška fara... Sicer pa škoda papirja za odgovore — na Vaše do skrajnosti podle in **blazne dopise**, Velja Vam samo pregovor: Vsaka mrha brca kadar crka! Vaš nekdanji pristaš v Sori, Anonimno pismo mene ne more ne hvalliti, ne grajati, vržem je tje, kamor spada. Na Sori so pa nekatera pisma brez podpisa bila svoj čas poučna, pisci so imeli precej prorokovalnega daru. Zabavljali so čez nemškutarje in zaujude ter čez visoke c. kr. uradnike na klerikalni podlagi, pa so tudi napovedovali prihodnje reči, katerih mnoge so se izpolnile, dokaz, da so stali pisci v tesnem stiku z znanimi klerikalnimi rabelji. To anonimno pismo objavljam zato, ker svedoči po svoji vsebini, da se je rodilo v blргу somišljenikov mojega suplenta g. Finžgarja, ki pa označuje tudi dostojnost teh pristašev, ki **brcajo, kakor crkajoče mrhe**. Težko mi je ponavljati te surove izraze, storil pa sem, da vidi javnost, posebno še moji dobri Sorani, na kak način se popravlja opis — preteklosti velikega klerikalnega bojevnika. Prihodnost pa bode pokazala, v koliko korist in komu je zalegel ta udarec. Grobovi tulijo...
Anton Brce, župnik Sorški.

*) Za to notico je uredništvo odgovorno le toliko, v kolikor to zahteva zakon.

Mali oglasi.

Prodajalka za delikatno trgovino in vinarno se išče takoj. Ponudbe na »Prvo anončno pisarno«.

Dobro idoča trgovina s hišo na Dolenjskem ob hrvaški meji se takoj proda. Ponudbe »Prvi anončni pisarni«.

Šivilja želi hoditi po hišah šivat. Ponudbe »Prva anončna pisarna«.

»Prva avstrijska zavarovalnica zoper vlom« sprejme v stalno službo nekaj izurjenih **potovalcev** v življenski požarni stroki, kakor tudi zoper tatinski vlom. Ugodni službeni pogoji! Ponudbe na Generalni zastop v Ljubljani, Volfova ulica.

Na prodaj je sledeče: 2 vagona ovsa, kaso, ni in konjska oprava pri Fr. Tomažiču v Šiški pri »Anžoku«.

Bernhardinki dobri za stražo stari 6 mesecev se prodasta v Kolodvorski ulici št. 7.

Ivan Ravnihar

urar in trgovec z zlatnino in srebrnino
Ljubljana, Sv. Petra cesta 44

Za vsako pri meni kupljeno kakor tudi popravljeno uro jamčim 1 leto

Lastna delavnica za popravila in vsakršna dela.



Celo noč odprto

Kavarna Leon
Stari trg št. 30

Celo noč odprto

MIHAEL KASTNER, Ljubljana

Kongresni trg št. 10

dobavlja najcenejše: špecerijsko blago; jedilno in živinsko sol; petrolej (tudi v originalnih pločevinastih posodah); obdačen in neobdačen bencin za motorje in avtomobile; **gasolin**, **cigroin** za razsetljavo; **gorilno olje** za Diesel-motorje; vseh vrst strojno olje; parafin itd. itd.

Vse mineralne vode in studenčne produkte vedno sveže v zalogi.

Zaradi inventure prodaja

Angleško skladišče oblek

Ljubljana, Mestni trg št. 5

vso izgotovljeno obleko za gospode in dečke ter konfekcijo za dame in deklice pod globoko reducirano ceno.

O. Bernatovič.



Prva

anončna pisarna

v Ljubljani

Frančiškanska ulica št. 8

sprejema vsakovrstne oglase za

„DAN“

kakor tudi za vse druge liste in koledarje.

Najcenejše in tudi najuspešnejše inseriranje!

Na željo pride zastopnik na dom.

Slovenci, trgovci in obrtniki, poslužujte se v vseh anončnih zadevah samo „Prve anončne pisarne“ v Ljubljani ki vas točno in najkulantneje postreže! Anonsirajte v „Danu“!

Naslovna knjiga 1912 za mesto Ljubljano

po uradnih virih najbolje sestavljena objednem celoten stanovski izkaz in zaznamek protokoliranih tvrdk in drugih obrtov v Ljubljani

Cena 4 krone.

je ravno izšla.

Cena 4 krone.

Založništvo: Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani.



Velika zaloga
pohištva in tapetniškega blaga

FR. KAPUS

Marije Terezije cesta 11. (Kolizej.)

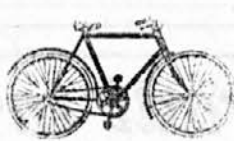
Velika izbira vsakovrstnega pohištva za spalne, jedilne in gosposke sobe. Divane, otomane, žimnice, modroce iz morske trave, zmednice na peresih, podobe, zrcala, otročje vozičke ter kuhinjsko pohištvo.

Sprejema se tudi oprema hotelov.

Zmerne cene.

Izdelki solidni.

Ivan Jax in sin
v Ljubljani, Dunajska c. 17



priporoča svojo bogato zalogo

voznih koles.

Šivalni stroji za rodbino in obrt

Brezplačni kurzi za vezenje v hiši.

Pisalni stroji „ADLER“.

Specialna trgovina
finih ročnih del

Toni Jager

V Ljubljani, Židovska ulica šte. 5.

Predtiskarija

Tamburiranje

Montiranje

Plisiranje

MINKA KOCJAN

Sv. Petra cesta šte. 28.

nasproti „Zlate kaplje“

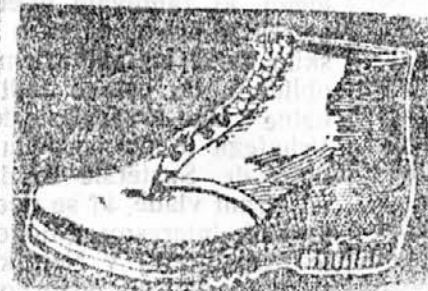
založnica trebušnih pasov v tuk. dež. bolnici, se priporoča cenjenim damam v izdelovanje vsakovrstnih najmodernejših steznikov, oprsnikov, žvotkov, ravnodržalcev, trebušnih pasov, po navodilih gg. zdravnikov. P 659

Posebna soba za pomerjanje.

Popravila se radovoljno sprejemajo.

JULIJA ŠTOR — Ljubljana —

Prešernova ulica šte. 5.



največja zaloga moških, damskih in otroških čevljev, čevljev za lawn-tenis in pristnih goisserskih gorskih čevljev.

Elegantna in jako skrbna izvršitev po vseh cenah.

ALFONZ BREZNIK

c. kr. izvedenec in učitelj Glasbene Matice.

Največja in najstarejša trgovina in izposojevalnica klavirjev in harmonijev. Velikanska zaloga vsega glasbenega orodja, strun in muzikalij.

C. kr. avstr. pošt.-br.-n. št. 114.603

Ljubljana, Kongresni trg 15

Naslov brzojavkam: Klavir-Breznik Ljubljana.

(nasproti nunske cerkve.)



Klavirje dvorne tvrdke Bösendorfer, Czapka, Höhl & Heitzmann, Stelzhammer in Manborg (amer. harm.) imam le jaz izključno edini zastopnik za Kranjsko v velikanski zalogi in izbiri. Ne dajte se varati po navidezno cenem, vsiljivem „pofelnju“, osobito, ker nudim vsakomur, da si po kolikor mogoče najnižji ceni ali na čudovito majhne obroke brez vsakega zadatja nabavi prvovrsten instrument z resnično pisano 10 letno garancijo. Stari klavirji najugodnejše v zameno. Izposojevalnica najnižja. Popravila in uglaševanje vseh glasbil najceneje. Preigrani klavirji vedno v zalogi. Violine, citre, kitare, tamburice, harmonike, telov, rogovi in strune po tovarniških cenah. — Ves dan odprto!

Učiteljska tiskarna v Ljubljani ima v zalogi in priporoča sledeče:

Jan Legova knjižnica: Rape: Dane. Cena 1 K. Slapšak: Turki pri Sv. Tilnu, Ilustrovana knjiga. Cena 1-20 K.	M. Gregorič: Otroški oder, gled. igre za mladino. 1-50 K.	Štupar: O prvinah in spojinah, Ilustrov. Cena 1-50 K.	Brunet: Telovadba. Cena 4 K.	Mešiček: Beleške iz fizike in kemije. Cena 40 vin.	
Marolt: Zgodo- vinske učne sli- ke. Cena 2 K.	Vizitke	Kaj izide zopet ?	Kuverte s firmo	Kaj izide zopet ?	Trgovske račune
Knjižnica Učiteljskega konvikta: Julčka Mišnjakovega zbrani spisi I., II. in III. zvezek. Cena à 1-50 K. — Rape: Mladini. Cena 1-50 K. — Gangl: Zbrani spisi. I. zvezek. Cena 1-50 K.		Adamič: Slava Cesarju! Spevoigra za mladino. Cena 3 K. — Besedilo k Adamičevi spevoigri. Cena 10 vin.		Žirovnikove na- rodne pesmi. I. in II. zvezek. Cena à 20 vin.	
Bretl: Kako si o- hranimo zobe. Cena 20 vin.	Vse predpisane in potrebne šolske tiskovine.	Razni napisi na lepenkah za šole.	Novo! Popravljal- na znamenja na tabelah.	Tabela o pravil- nem mešanju umetnih gnojil.	Vse tiskovine za knjižnice.
Uradne tiskovine za županstva.	Vse najnovejše ti- skovine za o- brtno - nadalje- valne šole.	Stereotipija	Litografija	Muzikalije	Založba knjig

V „Učiteljski tiskarni“ se tiskajo: Slovenski Branik, Dan, Učiteljski Tovariš, Slovenski Ilustrovani Tednik, Rudar, Domače ognjišče, Zvonček, Popotnik, Naša Bodočnost, Gasilec, Zarja, Tobačni delavec.